

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การชลประทานหลวง
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง
พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕
- (๒) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗
- (๓) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗
- (๔) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๔๖ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๕
- (๕) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘
- (๖) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตรา ๔ มิให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติรักษาคลอง รศ. ๑๒๑ มาใช้บังคับแก่ทางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“การชลประทาน” หมายความว่า กิจการที่กรมชลประทานจัดทำขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำ หรือเพื่อกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือแบ่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรม การสาธารณสุข โภค การพลังงาน การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ระบบนิเวศน์ การคมนาคม ทางน้ำ ซึ่งอยู่ในเขตชลประทาน และหมายความรวมถึงการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำด้วย

“ทางน้ำชลประทาน” หมายความว่า ทางน้ำที่รัฐมนตรีได้ประกาศให้เป็นทางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

“เขตชลประทาน” หมายความว่า ทางน้ำชลประทานและเขตที่ดินที่จะได้รับประโยชน์จากการชลประทาน

“เขตงาน” หมายความว่า เขตที่ดินที่ใช้ในการสร้างและการบำรุงรักษาการชลประทานตามที่เจ้าพนักงานได้แสดงแนวเขต

“คันคลอง” หมายความว่า มูลดินที่ถมขึ้นเป็นคันยาวไปตามคลอง

“ชานคลอง” หมายความว่า พื้นที่อยู่ระหว่างขอบตลิ่งกับเชิงคันคลอง

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

“นายช่างชลประทาน” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าควบคุมการก่อสร้างหรือการบำรุงรักษาการชลประทาน หรือการบริหารจัดการน้ำตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมชลประทาน

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการชลประทาน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑ การชลประทาน

มาตรา ๗ ให้กรมชลประทานมีอำนาจหน้าที่วางแผน จัดทำแหล่งน้ำ ก่อสร้าง สิ่งที่สำคัญเพื่อการกักเก็บน้ำ การรักษา ควบคุม ส่งน้ำ ระบายน้ำ และการอื่นที่เกี่ยวข้อง การชลประทาน และบริหารจัดการการใช้น้ำ เพื่อให้มีน้ำเพียงพอแก่การชลประทาน

ให้กรมชลประทานจัดทำแผนการชลประทานเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อเสนอ คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ โดยแผนการชลประทานนั้นจะต้องแสดงรายละเอียดในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (๑) ข้อมูลแหล่งน้ำของประเทศ
- (๒) การคาดหมายความจำเป็นในการใช้น้ำเพื่อการชลประทาน
- (๓) แนวทางการจัดหา การพัฒนา และการอนุรักษ์แหล่งน้ำให้มีความใช้

อย่างพอเพียง

(๔) แผนการดำเนินการเพื่อกำหนดทางน้ำชลประทานและการก่อสร้างสิ่งจำเป็น ในเขตชลประทานเพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน

(๕) แนวทางการจัดสรรน้ำให้ทั่วถึงเพื่อประโยชน์แก่การเกษตรกรรม

(๖) การอื่นใดที่จำเป็นแก่การชลประทาน

การกำหนดรายละเอียดของแผนการชลประทานเรื่องใดมีผลกระทบต่อประชาชน กลุ่มใด ให้กรมชลประทานรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องประกอบการจัดทำ แผนการชลประทานในเรื่องนั้นด้วย

มาตรา ๘ เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนการชลประทานตามมาตรา ๗ แล้ว ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดในแผนการชลประทาน หรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้สอดคล้องกับแผนการชลประทาน

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่งเห็นว่า การดำเนินการตามแผนการ ชลประทานจะขัดแย้งกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐนั้นมีหน้าที่ต้องปฏิบัติ ขัดแย้งกับนโยบายหรือแผนอื่นที่คณะรัฐมนตรีได้เคยกำหนดไว้ หรือมีปัญหาอื่นใดที่ไม่อาจปฏิบัติ ตามแผนการชลประทานได้ ให้หน่วยงานของรัฐนั้นประสานการปฏิบัติงานกับกรมชลประทาน ถ้าไม่อาจหาข้อยุติได้ให้หน่วยงานของรัฐหรือกรมชลประทานเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อวินิจฉัย ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการตามแผนการชลประทานให้ถือว่า การดำเนินการตามแผนการชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้เป็นดำเนินการตามกฎหมาย ที่มีวัตถุประสงค์โดยเฉพาะ

การแก้ไขหรือปรับปรุงแผนการชลประทานให้เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่เป็นการดำเนินการในรายละเอียดเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไปให้สามารถกระทำได้ หากไม่กระทบหลักการที่กำหนดไว้ในแผนการชลประทาน

มาตรา ๙ ทางน้ำชลประทานมีสี่ประเภท ดังต่อไปนี้

(๑) ทางน้ำชลประทาน ประเภทที่ ๑ ได้แก่ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ และคลองขอยหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในลักษณะเดียวกัน ซึ่งกรมชลประทานจัดให้มีขึ้นเพื่อใช้ในการส่ง ระบาย กัก หรือกั้นน้ำเพื่อการชลประทาน

(๒) ทางน้ำชลประทาน ประเภทที่ ๒ ได้แก่ ทางน้ำที่มีการใช้ประโยชน์ทั้งด้านการชลประทานและการคมนาคมทางน้ำ เฉพาะภายในเขตพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน

(๓) ทางน้ำชลประทาน ประเภทที่ ๓ ได้แก่ แหล่งต้นน้ำที่สงวนไว้ใช้ในการชลประทาน

(๔) ทางน้ำชลประทาน ประเภทที่ ๔ ได้แก่ ทางน้ำธรรมชาติและอ่างเก็บน้ำอันเป็นอุปกรณ์แก่การชลประทาน

การกำหนดให้ทางน้ำใดเป็นทางน้ำชลประทานและการกำหนดประเภทของทางน้ำชลประทานแห่งนั้น ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตทางน้ำชลประทานที่จะกำหนดนั้นแนบท้ายประกาศด้วย

ให้อธิบดีประกาศกำหนดแนวเขตที่ดินที่อยู่ในเขตชลประทานของทางน้ำชลประทาน เพื่อให้ทราบเขตที่ดินซึ่งจะได้รับประโยชน์จากการชลประทานของทางน้ำชลประทาน

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องศึกษาหรือสำรวจพื้นที่เพื่อประโยชน์ในการชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใด เพื่อทำการสำรวจและกำหนดแนวเขตชลประทานหรือเขตงาน ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวให้มีอำนาจอุปกรณ์ตัดฟันต้นไม้ ขุดดิน ปักเขตหรือหมุดหลักฐาน และทำเครื่องหมายแนวทางที่ได้สำรวจไว้ได้เท่าที่จำเป็นเพื่อการสำรวจหรือกำหนดแนวเขตชลประทานหรือเขตงาน

ก่อนการเข้าไปในที่ดินของบุคคลใด เจ้าพนักงานต้องแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบเป็นหนังสือล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบ ในกรณีที่ไม้อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินได้ ให้ประกาศให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นทราบ โดยทำเป็นหนังสือปิดไว้ ณ ที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ และ ณ สำนักงานเขต หรือที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ ให้แจ้งกำหนดวัน เวลา และการที่จะกระทำนั้นไว้ด้วย

และให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งที่ดินนั้นได้รับแจ้งเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันประกาศ

การเข้าไปในเขตที่ดินของบุคคลใดให้กระทำได้ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก และต้องระมัดระวังให้กระทบกระเทือนการใช้ประโยชน์ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นน้อยที่สุด

มาตรา ๑๑ เมื่อได้ประกาศกำหนดให้ทางน้ำใดเป็นทางน้ำชลประทานตาม มาตรา ๙ แล้ว ให้เจ้าพนักงานหรือนายช่างชลประทานมีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือใช้ประโยชน์ ในที่ดินของบุคคลใดในเขตชลประทานเป็นการชั่วคราวเพื่อตรวจสอบ ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา รื้อถอน ทำลาย หรือเคลื่อนย้ายสิ่งกีดขวางแก่การชลประทานหรือดำเนินการอื่นใด ที่จำเป็นเกี่ยวกับการชลประทาน และให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๐ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินจำเป็นต้องป้องกันหรือแก้ไขอันตราย ที่จะเกิดแก่การชลประทาน ให้เจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายจากนายช่างชลประทานมีอำนาจ ใช้ที่ดินหรือทรัพย์สินของบุคคลใดเพื่อก่อสร้าง ติดตั้งอุปกรณ์ ระบายน้ำผ่านที่ดิน หรือกระทำการ อื่นใดในที่ดินที่ใกล้เคียงหรือบริเวณที่จะเกิดอันตรายแก่การชลประทานได้เท่าที่จำเป็น ไม่ว่าที่ดิน นั้นจะอยู่ในเขตชลประทานหรือนอกเขตชลประทาน โดยไม่ต้องแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ที่ดินทราบล่วงหน้า

มาตรา ๑๓ การเข้าไปในที่ดินหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือทรัพย์สินของ บุคคลใดตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ ถ้าได้กระทำการให้เกิดความเสียหายหรือ เสื่อมประโยชน์ต่อที่ดินหรือทรัพย์สินนั้น กรมชลประทานต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนต่อเจ้าของ หรือผู้ครอบครองที่ดินหรือทรัพย์สิน หรือผู้ทรงสิทธิอื่น ทั้งนี้ เงินค่าสินไหมทดแทนให้คำนวณ จากความเสียหายอย่างเป็นธรรม รวมทั้งค่าขาดประโยชน์จากการใช้สอยที่ดินหรือทรัพย์สิน ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนด

เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือทรัพย์สิน หรือผู้ทรงสิทธิ มีสิทธิอุทธรณ์ จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจำนวนเงิน ค่าสินไหมทดแทน

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการจัดการทางน้ำชลประทานให้มีปริมาณน้ำ เพียงพอและมีคุณภาพที่เหมาะสม ให้นายช่างชลประทานมีอำนาจพัฒนาทางน้ำชลประทาน และบำรุงรักษาทางน้ำชลประทาน

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งถ้าจำเป็นต้องเททิ้งมูลดิน ให้เจ้าพนักงาน มีอำนาจดำเนินการเททิ้งมูลดินในที่ดินที่ใกล้เคียงได้ แต่ต้องไม่ทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ที่ดินได้รับความเดือดร้อนเสียหายเกินสมควรแก่เหตุ และถ้าทำให้เกิดความเสียหายแก่พืชผล หรือสิ่งปลูกสร้างในที่ดินดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเรียกเก็บค่าชลประทาน จากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตชลประทาน หรือจากผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน ไม่ว่าผู้ใช้น้ำนั้นจะอยู่ในเขตหรือนอกเขตชลประทาน โดยกฎกระทรวงดังกล่าวจะต้องกำหนด เรื่อง ดังต่อไปนี้

- (๑) ทางน้ำชลประทานแต่ละสายหรือแต่ละเขตที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน
- (๒) เขตและท้องที่ซึ่งเป็นเขตชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน
- (๓) อัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บ ซึ่งจะต้องระบุว่า จะเรียกเก็บจากบุคคล ผู้ใช้น้ำในลักษณะใดเป็นจำนวนเท่าใด ตลอดจนการยกเว้นหรือลดหย่อนค่าชลประทาน

การกำหนดอัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บให้คำนึงถึงการรักษาปริมาณน้ำ ของเขตชลประทานให้เพียงพอ ความต้องการใช้น้ำและวัตถุประสงค์ของกิจการที่มีการใช้น้ำ โดยต้องกำหนดให้แตกต่างกันระหว่างการเกษตรกรรม และการอุตสาหกรรม หรือการอื่น ที่มีใช้การเกษตรกรรม รวมทั้งการใช้น้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะกับการใช้น้ำเพื่อประโยชน์ของ บุคคลใดโดยเฉพาะ

ในกรณีที่ผู้ใดไม่ชำระค่าชลประทานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องชำระเงิน เพิ่มอีกกึ่งหนึ่งของค่าชลประทาน

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตามวรรคสามยังไม่ชำระค่าชลประทานและเงินเพิ่มตามที่ นายช่างชลประทานได้มีหนังสือเตือนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และนายช่างชลประทานเห็นว่า ผู้นั้นใช้ประโยชน์จากทางน้ำชลประทานเพื่อประโยชน์ของตนเองโดยเฉพาะ นายช่างชลประทาน อาจมีคำสั่งให้ผู้นั้นงดใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานก็ได้ จนกว่าจะยินยอมชำระค่าชลประทาน และเงินเพิ่ม

วิธีการจัดเก็บหรือชำระค่าชลประทาน ระยะเวลาการชำระค่าชลประทาน หรือ วิธีการผ่อนชำระค่าชลประทานหรือเงินเพิ่มให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๖ ในกรณีจำเป็นต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ของเอกชน เพื่อ ประโยชน์แก่การชลประทาน ถ้ามิได้ตกลงเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่นให้ดำเนินการเวนคืน ตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

ในการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาตามวรรคหนึ่ง โดยมีได้มีการเวนคืนตาม กฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมและค่าอากรแสตมป์

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่ทำเป็นให้ได้มาซึ่งที่ดินเพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ในพื้นที่ที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของหน่วยงานอื่นของรัฐ ถ้ามีอาจตกลงการใช้ประโยชน์ ในที่ดินนั้นได้ ให้กรมชลประทานรายงานต่อรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีมีมติกำหนด ให้ใช้พื้นที่นั้นเพื่อการชลประทาน เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐ ที่เป็นผู้ครอบครองหรือดูแลพื้นที่นั้นส่งมอบพื้นที่ให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของ กรมชลประทาน

ถ้าพื้นที่ที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของหน่วยงานอื่นของรัฐนั้นเป็นพื้นที่ ที่กำหนดให้เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตที่กำหนดโดยกฎหมายอื่น คณะรัฐมนตรีอาจมีมติกำหนดให้กรมชลประทานมีอำนาจเข้าใช้ประโยชน์พื้นที่ดังกล่าวบางส่วน เพื่อการชลประทานได้ โดยในการดำเนินการของกรมชลประทาน เจ้าพนักงานหรือนายช่าง ชลประทานให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการห้ามใช้พื้นที่หรือหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการใช้พื้นที่ตามกฎหมายนั้น แต่ในการดำเนินการต้องแจ้งให้หน่วยงานของรัฐ ผู้ครอบครองหรือดูแลพื้นที่นั้นทราบด้วย ถ้ามีข้อขัดแย้งในการดำเนินการให้คณะรัฐมนตรี มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด

การใช้ประโยชน์ในพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติหรือ เขตที่กำหนดโดยกฎหมายอื่น ต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตการดำเนินการเกี่ยวกับการชลประทาน ไว้โดยชัดแจ้ง และต้องมีให้กระทรวงมหาดไทยหรือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการกำหนดพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขต ป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติหรือเขตที่กำหนดตามกฎหมายนั้น เว้นแต่เป็นการ ดำเนินการเท่าที่จำเป็นเพื่อการชลประทาน

หมวด ๒

การบริหารจัดการเขตชลประทาน

มาตรา ๑๘ ให้กรมชลประทานมีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการเขตชลประทาน ยกเว้นทางน้ำชลประทานที่อยู่ในอำนาจหน้าที่การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรผู้ใช้น้ำตามพระราชบัญญัตินี้

ในการบริหารจัดการเขตชลประทานของกรมชลประทาน ให้มีคณะกรรมการ เขตชลประทาน เพื่อทำหน้าที่เสนอแนะการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของกรมชลประทาน ประกอบด้วย บุคคลซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจากผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตชลประทาน และผู้แทนผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน ตามจำนวนที่เหมาะสม กับสภาพเขตชลประทานแต่ละแห่งเป็นกรรมการ และนายช่างชลประทานหรือเจ้าพนักงาน ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งประชุมกันเพื่อเลือก กรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ

คณะกรรมการเขตชลประทานแต่ละแห่งให้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตชลประทานตามพื้นที่ที่อธิบดีประกาศกำหนด ทั้งนี้ อาจกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับทางน้ำชลประทานหลายแห่งที่อยู่ใกล้เคียงกันได้

การแต่งตั้งกรรมการจากผู้แทนผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานให้คำนึงถึงผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรมเป็นสำคัญ และอาจพิจารณาแต่งตั้งจากผู้ใช้น้ำเพื่อวัตถุประสงค์อื่นด้วยก็ได้ แต่ต้องมีสัดส่วนไม่มากกว่าผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรม

บุคคลซึ่งใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานในบริเวณใกล้เคียงกัน และมีวัตถุประสงค์เพื่อการเกษตรกรรม อาจรวมกันเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน เพื่อเสนอรายชื่อผู้แทนของกลุ่มผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานนั้น ให้อธิบดีพิจารณาแต่งตั้งเป็นกรรมการเขตชลประทานในกรณีเช่นว่านี้ให้อธิบดีพิจารณาแต่งตั้งกรรมการเขตชลประทานจากรายชื่อที่กลุ่มผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานเสนอเป็นลำดับแรก

วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเขตชลประทานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๙ คณะกรรมการเขตชลประทานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอแนะการพัฒนา การบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์ และการบำรุงรักษาเขตชลประทาน
- (๒) เสนอแนะการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรน้ำ และมาตรการในการควบคุมการใช้น้ำ
- (๓) เสนอแนะการกำหนดมาตรการการจัดเก็บค่าชลประทาน
- (๔) ใกล้เคียงและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ
- (๕) ส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันในระหว่างผู้ใช้น้ำเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ทางน้ำชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพ และการอนุรักษ์ทางน้ำชลประทาน
- (๖) ดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน

ในกรณีที่คณะกรรมการเขตชลประทานมีข้อเสนอแนะตามอำนาจหน้าที่ในวรรคหนึ่ง ให้เสนอแนะต่อนายช่างชลประทานผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลเขตชลประทานนั้น และให้นายช่างชลประทานซึ่งได้รับข้อเสนอแนะพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการเขตชลประทานเสนอแนะ แต่ถ้านายช่างชลประทานไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะให้เสนออธิบดีวินิจฉัยชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของอธิบดีต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

ในกรณีที่ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเขตชลประทานมิได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของนายช่างชลประทาน ให้นายช่างชลประทานซึ่งได้รับข้อเสนอแนะรายงานต่ออธิบดีเพื่อพิจารณาต่อไป

มาตรา ๒๐ ทางน้ำชลประทานประเภทที่ ๑ หรือประเภทที่ ๒ แห่งใดอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเพียงแห่งเดียว ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีความพร้อมจะดำเนินการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานนั้น ให้จัดทำแผนการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานเสนอต่ออธิบดีเพื่อทำความเห็นเสนอรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาแผนการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) แนวเขตทางน้ำชลประทานที่จะบริหารจัดการ
- (๒) วิธีการบริหารจัดการเพื่อให้มีการดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน
- (๓) การกำหนดแนวทางการจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรม
- (๔) แนวทางการจัดเก็บค่าชลประทาน
- (๕) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของประชาชนที่ใช้ประโยชน์

ในทางน้ำชลประทาน

ในกรณีที่รัฐมนตรีเห็นชอบกับแผนการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งให้กรมชลประทานส่งมอบทางน้ำชลประทานและโอนอำนาจหน้าที่ กิจการ และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการชลประทานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นผู้มีอำนาจบริหารจัดการทางน้ำชลประทานนั้น

ในการดำเนินการตามวรรคสองให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้อำนาจหน้าที่ของอธิบดีเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะการดำเนินการในทางน้ำชลประทานนั้น และให้เจ้าหน้าที่ซึ่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานหรือนายช่างชลประทาน แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ทางน้ำชลประทานใดอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งที่มีเขตติดต่อกัน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นพร้อมที่จะร่วมมือดำเนินการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานนั้นด้วยกัน ให้ร่วมกันจัดทำแผนการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานตามวรรคหนึ่ง เสนออธิบดีเพื่อทำความเห็นเสนอรัฐมนตรีเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านั้นมีอำนาจบริหารจัดการทางน้ำชลประทาน และให้นำความในวรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ทางน้ำชลประทานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารจัดการนั้น เป็นทางน้ำชลประทานที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้เรียกเก็บค่าชลประทานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจเรียกเก็บค่าชลประทาน

ในกรณีที่ทางน้ำชลประทานตามวรรคหนึ่งยังไม่มีกฎกระทรวงกำหนดให้เรียกเก็บค่าชลประทาน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อเรียกเก็บค่าชลประทานได้ และเมื่อมีการออกกฎกระทรวงกำหนดให้เรียกเก็บค่าชลประทานแล้ว การดำเนินการเรียกเก็บค่าชลประทานให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ค่าชลประทานที่เรียกเก็บได้ให้นำส่งกองทุนตามจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนด และค่าชลประทานส่วนที่เหลือให้ตกเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

มาตรา ๒๒ ให้กรมชลประทานมีหน้าที่ช่วยเหลือการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าปรากฏว่ามีการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานที่อาจเกิดความเสียหายให้อธิบดีแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระงับการกระทำ หรือแก้ไขการดำเนินการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้กรมชลประทานมีอำนาจเข้าไปดำเนินการเพื่อแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้น และให้อธิบดีรายงานต่อรัฐมนตรี เพื่อมีคำสั่งเพิกถอนการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

ในกรณีที่รัฐมนตรีมีคำสั่งให้เพิกถอนการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีผลเป็นการโอนอำนาจหน้าที่ กิจการ และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการชลประทานในทางน้ำชลประทานนั้นมาเป็นของกรมชลประทาน

ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่ประสงค์จะบริหารจัดการทางน้ำชลประทานที่ได้รับโอนมา ให้มีหนังสือแจ้งต่ออธิบดีเพื่อรายงานต่อรัฐมนตรีให้เพิกถอนการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับ โดยอนุโลม

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่บุคคลซึ่งใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานในบริเวณใกล้เคียงกันมีความประสงค์จะรวมกันเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อบริหารจัดการในทางน้ำชลประทานแห่งใดให้ยื่นคำขอจดทะเบียนพร้อมทั้งเสนอแผนการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานต่ออธิบดี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

แผนการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานให้เป็นไปตามความสมัครใจโดยอิสระขององค์กรผู้ใช้น้ำ แต่ต้องให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ซึ่งได้รับประโยชน์จากทางน้ำชลประทานอย่างทั่วถึง

เมื่ออธิบดีได้ดำเนินการจดทะเบียนให้เป็นองค์กรผู้ใช้น้ำแล้ว ให้องค์กรผู้ใช้น้ำดังกล่าวมีฐานะเป็นนิติบุคคลและให้มีอำนาจบริหารจัดการทางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๔ การบริหารจัดการทางน้ำชลประทานขององค์กรผู้ใช้น้ำต้องปฏิบัติ ตามมาตรฐานที่อธิบดีประกาศกำหนด แผนการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานที่ได้รับความเห็นชอบ และเป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้น้ำอย่างเป็นธรรม

ในกรณีที่มีความจำเป็น นายช่างชลประทานอาจกำหนดเงื่อนไขการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานเป็นกรณีเฉพาะเรื่อง เพื่อให้องค์กรผู้ใช้น้ำปฏิบัติก็ได้ แต่การกำหนดเงื่อนไขนั้น ต้องไม่กระทบกระเทือนวิธีดำเนินการตามความสมัครใจที่ได้ตกลงกันในระหว่างสมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำแต่ละแห่ง

องค์กรผู้ใช้น้ำต้องจัดทำข้อบังคับการบริหารองค์กรผู้ใช้น้ำตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๒๕ ในการบริหารจัดการทางน้ำชลประทาน ให้องค์กรผู้ใช้น้ำมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการใช้น้ำในทางน้ำชลประทาน
- (๒) เสนอรายชื่อบุคคลเพื่อให้อธิบดีแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ชลประทานตาม

มาตรา ๕๘

ระเบียบที่องค์กรผู้ใช้น้ำกำหนดตามวรรคหนึ่ง (๑) เมื่อนายช่างชลประทานผู้รับผิดชอบเขตชลประทานนั้นให้ความเห็นชอบแล้ว ให้มีผลใช้บังคับกับบุคคลผู้ได้รับประโยชน์ในทางน้ำชลประทานได้

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนระเบียบตามวรรคหนึ่ง (๑) องค์กรผู้ใช้น้ำอาจแจ้งให้นายช่างชลประทานผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลเขตชลประทานพิจารณาออกคำสั่งห้ามมิให้ผู้นั้นใช้ทางน้ำชลประทานได้

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ทางน้ำชลประทานที่องค์กรผู้ใช้น้ำเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารจัดการนั้น เป็นทางน้ำชลประทานที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้เรียกเก็บค่าชลประทาน ให้องค์กรผู้ใช้น้ำมีอำนาจเรียกเก็บค่าชลประทาน

ในกรณีที่ทางน้ำชลประทานตามวรรคหนึ่งยังไม่มีกฎกระทรวงกำหนดให้เรียกเก็บค่าชลประทาน ให้องค์กรผู้ใช้น้ำมีอำนาจออกระเบียบเพื่อเรียกเก็บค่าชลประทานได้ และเมื่อมีการออกกฎกระทรวงกำหนดให้เรียกเก็บค่าชลประทานแล้ว การดำเนินการเรียกเก็บค่าชลประทานให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ค่าชลประทานที่เรียกเก็บได้ให้นำส่งกองทุนตามจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนด และค่าชลประทานส่วนที่เหลือให้ตกเป็นรายได้ขององค์กรผู้ใช้น้ำนั้น

มาตรา ๒๗ ให้องค์กรผู้ใช้น้ำมีหน้าที่ดูแลและบำรุงรักษาทางน้ำชลประทาน และสิ่งสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การชลประทานในทางน้ำชลประทานที่องค์กรผู้ใช้น้ำบริหารจัดการ โดยให้กรมชลประทานมีหน้าที่ช่วยเหลือการดำเนินการในการบริหารจัดการขององค์กรผู้ใช้น้ำ

การบริหารจัดการทางน้ำชลประทานขององค์กรผู้ใช้น้ำไม่กระทบกระเทือนอำนาจหน้าที่ของกรมชลประทานในการดูแลและบำรุงรักษาทางน้ำชลประทานและสิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่ปรากฏว่าองค์กรผู้ใช้น้ำมีการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานที่อาจเกิดความเสียหาย นายช่างชลประทานอาจมีคำสั่งให้ระงับการกระทำ หรือสั่งให้แก้ไขการดำเนินการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ ในกรณีที่องค์กรผู้ใช้น้ำไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้นายช่างชลประทานรายงานอธิบดีเพื่อสั่งเพิกถอนการบริหารจัดการทางน้ำชลประทาน และการจดทะเบียนขององค์กรผู้ใช้น้ำได้

ในกรณีที่มีการเพิกถอนการจดทะเบียนขององค์กรผู้ใช้น้ำตามวรรคสาม ให้องค์กรผู้ใช้น้ำแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีเพื่อชำระบัญชีขององค์กรผู้ใช้น้ำนั้น และให้นำความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในระหว่างการชำระบัญชีให้ถือว่าองค์กรผู้ใช้น้ำนั้นยังคงตั้งอยู่ตราบเท่าเวลาที่เป็นเพื่อการชำระบัญชี

เมื่อได้ชำระบัญชีตามวรรคสี่แล้ว ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่ให้คืนแก่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำนั้น

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่กรมชลประทานได้ออนอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการทางน้ำชลประทานใด เมื่อมีการจดทะเบียนเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำตามมาตรา ๒๓ วรรคสามแล้ว ให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นทราบด้วย และให้องค์กรผู้ใช้น้ำที่ได้จดทะเบียนมีอำนาจบริหารจัดการทางน้ำชลประทานนั้นแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการดำเนินการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานขององค์กรผู้ใช้น้ำ ถ้ามีกรณีที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางน้ำชลประทานที่อยู่ในอำนาจบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจแจ้งต่อนายช่างชลประทานเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๗ ได้

ถ้ามีการจดทะเบียนองค์กรผู้ใช้น้ำในทางน้ำชลประทานโดยอยู่ก่อนการโอนอำนาจหน้าที่การบริหารจัดการทางน้ำชลประทานนั้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์กรผู้ใช้น้ำที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วยังคงมีอำนาจบริหารจัดการทางน้ำชลประทานนั้นต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่บุคคลซึ่งใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานได้จัดตั้งเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานและไม่ประสงค์จะจดทะเบียนเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำ ให้กลุ่มผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานมีสิทธิดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานได้ แต่การดำเนินการต้องไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

ให้กรมชลประทานหรือคณะกรรมการเขตชลประทาน แล้วแต่กรณี มีหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือการดำเนินการของกลุ่มผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้น้ำอย่างเป็นธรรม

หมวด ๓ กองทุนเพื่อการชลประทาน

มาตรา ๓๐ ให้จัดตั้ง “กองทุนเพื่อการชลประทาน” ขึ้นในกรมชลประทาน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการชลประทาน โดยให้กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (๑) เงินที่โอนมาจากทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทาน
- (๒) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (๓) ค่าชลประทานและค่าบำรุงทางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) ค่าเสียหายที่เรียกเก็บจากผู้กระทำความผิดและก่อให้เกิดความเสียหายแก่การชลประทาน

- (๕) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
- (๖) ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
เงินและทรัพย์สินของกองทุนไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๓๑ เงินและทรัพย์สินของกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

- (๑) การจัดหาแหล่งน้ำ การพัฒนาและบำรุงรักษาเขตชลประทาน
- (๒) การดำเนินการที่เกี่ยวกับการชลประทานและการแก้ไขภาวะการขาดแคลนน้ำ
- (๓) การสนับสนุนองค์กรผู้ใช้น้ำหรือกลุ่มผู้ใช้ทางน้ำชลประทานในการบริหารจัดการ พัฒนา และบำรุงรักษาเขตชลประทาน

- (๔) การสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก ฝึกรอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของทางน้ำชลประทาน การดูแลและอนุรักษ์ทางน้ำชลประทาน
- (๕) การดำเนินการอื่นใดอันเกี่ยวกับการชลประทาน
- (๖) ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการกองทุน

มาตรา ๓๒ การบริหารจัดการกองทุน การรับและจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาประโยชน์ และการจำหน่ายหนี้สูญออกจากบัญชีกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๓๓ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี ให้กรมชลประทาน จัดทำงบการเงินและบัญชีส่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้ซึ่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชี และประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน รายงานการสอบบัญชีตามวรรคหนึ่งให้อธิบดีเสนอรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอ คณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

หมวด ๔ การจัดการน้ำ

มาตรา ๓๔ เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ให้อธิบดีมีอำนาจออกประกาศ ดังต่อไปนี้

- (๑) ปิด กั้นหรือเปิดน้ำในทางน้ำชลประทาน
- (๒) ดัดแปลงแก้ไขทางน้ำชลประทาน หรือจัดให้มีสิ่งก่อสร้างขึ้นในทางน้ำชลประทาน
- (๓) ห้าม จำกัดหรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้เรือ แพ การใช้น้ำ การระบายน้ำ หรือการอื่นในทางน้ำชลประทาน ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อการบำรุงรักษาทางน้ำชลประทาน
- (๔) การกำหนดให้การใช้น้ำในทางน้ำชลประทานตามปริมาณที่กำหนดต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน

ในการอนุญาตตาม (๔) เจ้าพนักงานจะกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำเพื่อประโยชน์แก่การชลประทานด้วยก็ได้

ประกาศของอธิบดีต้องปิดไว้ ณ ที่ชุมชนในท้องถิ่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่กรณีฉุกเฉิน อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจประกาศให้มีการดำเนินการไปก่อนได้

มาตรา ๓๕ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจส่งน้ำ ระบายน้ำ หรือสูบน้ำเข้าในที่ดิน แห่งใดเพื่อประโยชน์ในการชลประทาน

ในกรณีที่เจ้าพนักงานได้ส่งน้ำ ระบายน้ำ หรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใด ตามวรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ผู้ใดปิดกั้นน้ำไว้ด้วยวิธีใด ๆ จนเป็นเหตุไม่ให้น้ำไหลไปสู่ที่ดินใกล้เคียง หรือปลายทาง ถ้าเห็นสมควร นายช่างชลประทานมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือ ผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน เปิดสิ่งที่ปิดกั้นน้ำไว้ตามที่ จะกำหนดให้หรือจัดการเปิดเสียเองก็ได้ ในการนี้นายช่างชลประทานอาจมอบหมายให้เจ้าพนักงาน มีอำนาจเข้าไปในที่ดินแห่งหนึ่งแห่งใด เพื่อตรวจและจัดการดังกล่าวได้

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่เจ้าพนักงานได้ระบายน้ำหรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใด เพื่อประโยชน์ในการชลประทาน ให้นายช่างชลประทานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ที่ดินหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการชลประทานภายในบริเวณที่จะได้รับน้ำนั้นกระทำอย่างหนึ่ง อย่างใดภายในระยะเวลากำหนด เพื่อกักน้ำนั้นไว้ไม่ให้ไหลไปเสียเปล่าจนเป็นเหตุให้ที่ดิน ข้างเคียงไม่ได้รับน้ำตามที่ควร

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่กรมชลประทานได้ดำเนินการจัดส่งน้ำทางท่อหรือ สิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อการระบายน้ำ ให้อำนาจดำเนินการวางท่อหรือสิ่งที่สร้างขึ้นนั้น ไปใต้ เหนือ ตาม หรือข้ามพื้นดินของบุคคลใด แต่ต้องมีใช้เป็นที่ดินที่เป็นที่ตั้งของสิ่งก่อสร้าง ของบุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้น เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น ให้ดำเนินการในที่ดินที่เป็นที่ตั้งของสิ่งก่อสร้างได้

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๘ เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน ถ้าไม่สามารถจะทำได้ โดยวิธีอื่น ให้เจ้าของที่ดินที่อยู่ห่างทางน้ำหรือแหล่งน้ำใดมีสิทธิทำทางน้ำผ่านที่ดินของผู้อื่น เพื่อระบายน้ำไปยังที่ดินของตนได้เมื่อนายช่างชลประทาน ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ ได้อนุญาต แต่จะกำหนดให้ใช้ที่ดินรวมทั้งที่ที่ดินที่มีความกว้างได้ไม่เกินสิบเมตร โดยเจ้าของ ที่ดินที่อยู่ห่างทางน้ำหรือแหล่งน้ำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดิน ที่ทางน้ำนั้นผ่าน

ในการที่จะให้อนุญาตและกำหนดทางน้ำนั้น ให้คำนึงถึงประโยชน์ของเจ้าของ และผู้ครอบครองที่ดินที่ทางน้ำผ่าน และให้กำหนดให้ดำเนินการทำทางน้ำในบริเวณที่ที่จะเสียหาย แก่เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินนั้นน้อยที่สุด

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำในเขตชลประทานแห่งใด รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งให้ระบายน้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะแห่งอื่นนอกทางน้ำชลประทาน ไปยังเขตชลประทานแห่งนั้น เพื่อบรรเทาภาวะการขาดแคลนน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจออกคำสั่ง ให้กักเก็บน้ำ ปรับปรุงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องและกำหนดมาตรการอื่นที่จำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหา การขาดแคลนน้ำได้

ในกรณีที่เป็นการดำเนินการในระหว่างทางน้ำชลประทานด้วยกัน การดำเนินการ ตามวรรคหนึ่งให้เป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดี

มาตรา ๔๐ ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำท่วมในเขตชลประทานแห่งใด ให้นายช่างชลประทานโดยความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจระบายน้ำจากเขตชลประทานไปยังแหล่งน้ำสาธารณะอื่นหรือพื้นที่อื่น ปิดกั้นแนวเขตที่ดินหรือดำเนินการใดที่จำเป็นเพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

ในกรณีที่มีการกำหนดแผนป้องกันและแก้ไขน้ำท่วมในเขตพื้นที่ชลประทานใดแล้ว ให้การดำเนินการป้องกันและแก้ไขน้ำท่วมตามวรรคหนึ่งเป็นไปตามแผนนั้น

หมวด ๕

การคุ้มครองเขตชลประทาน

มาตรา ๔๑ ห้ามมิให้รถยนต์หรือเรือกลไฟเดินในทางน้ำชลประทานประเภท ๑ เว้นแต่จะได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานเป็นครั้งคราวตามความจำเป็น

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๒ ห้ามมิให้รถยนต์หรือเรือกลไฟรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้า หรือรับจ้างลากจูงเดินในทางน้ำชลประทานประเภท ๒ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงาน

การขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

มาตรา ๔๓ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้ใช้เรือ แพ ผ่านประตูน้ำ ประตูระบาย หรือจากผู้ใช้ยานพาหนะตามที่กำหนดผ่านบริเวณทำนบ หรือประตูระบาย และยกเว้นค่าบำรุงทางน้ำชลประทานแก่เรือบางประเภท

(๒) กำหนดค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้รับใบอนุญาตเดินรถยนต์หรือเรือกลไฟในทางน้ำชลประทานประเภท ๒ เป็นรายปี

(๓) กำหนดเครื่องมือและวิธีที่จะใช้ในการจับสัตว์น้ำ ตลอดจนกำหนดเขตห้ามจับสัตว์น้ำในทางน้ำชลประทาน เพื่อป้องกันความเสียหายแก่การชลประทาน

ในกรณีที่ผู้ใดไม่ชำระค่าบำรุงทางน้ำชลประทานตาม (๑) หรือ (๒) ต้องชำระเงินเพิ่มอีกกึ่งหนึ่งของค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน และถ้ายังไม่ชำระภายในสามสิบวัน นับจากวันถึงกำหนดชำระ เจ้าพนักงานอาจมีคำสั่งให้งดใช้เรือ แพ หรือยานพาหนะผ่านทางน้ำชลประทานได้ จนกว่าจะมีการชำระค่าบำรุงทางน้ำชลประทานและเงินเพิ่ม

วิธีการจัดเก็บหรือชำระค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน ระยะเวลาการชำระค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน หรือวิธีการผ่อนชำระค่าบำรุงทางน้ำชลประทานหรือเงินเพิ่มให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้าง แกะไข หรือต่อเติมสิ่งก่อสร้าง หรือปลูกปักสิ่งใด ทำการเพาะปลูก หรือทำการประมง รุกกล้า หรือเป็นอุปสรรคแก่การใช้ทางน้ำชลประทาน คันคลอง ขานคลอง คลองระบายน้ำ หรือสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการชลประทาน หรือกระทำการอันเป็นการกีดขวางทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน

มาตรา ๔๕ ในกรณีมีต้นไม้ในที่ดินของผู้ใดรุกกล้าหรือทำให้เสียหายแก่ทางน้ำชลประทาน คันคลอง ขานคลอง คลองระบายน้ำ สิ่งที่สร้างขึ้นหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นตัดหรือนำต้นไม้ขึ้นไปให้พ้นจากการรุกกล้าหรือทำให้เสียหายได้

มาตรา ๔๖ ห้ามมิให้ผู้ใดขุดคลองหรือทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือมาเชื่อมกับทางน้ำอื่นที่เชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้น้ำในทางน้ำชลประทานรั่วไหล หรือระบายน้ำลงในทางน้ำชลประทาน อันอาจก่อให้เกิดการเสียหายแก่การชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี ในการอนุญาตอธิบดีอาจกำหนดเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติหรือต้องชำระค่าชลประทาน ตามที่เห็นสมควรได้ ในกรณีนี้เรียกเก็บค่าชลประทานให้นับทบบัญญัติในมาตรา ๑๕ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวปิดกั้นทางน้ำนั้นหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อมิให้น้ำรั่วไหลหรือระบายน้ำลงในทางน้ำชลประทานได้ต่อไป หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานดำเนินการแทน และถ้าจำเป็นจะต้องใช้ที่ดินเพื่อการนี้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจใช้ที่ดินริมคลองหรือริมทางน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็น

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคสอง รวมทั้งค่าเสียหายที่จะต้องชดใช้ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้ผู้ฝ่าฝืนเป็นผู้รับผิดชอบ

มาตรา ๔๗ ห้ามมิให้ผู้ใดนำหรือปล่อยสัตว์ตามประเภทหรือจำนวนที่นายช่างชลประทานกำหนดลงไปในทางน้ำชลประทาน หรือเหยียบย่ำคันคลอง ขานคลอง หรือบริเวณสิ่งก่อสร้าง อันเกี่ยวกับการชลประทาน เว้นแต่ในที่ที่ได้กำหนดอนุญาตไว้หรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงาน

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรานี้ ให้นายช่างชลประทานปิดประกาศประเภทหรือจำนวนของสัตว์ไว้ในบริเวณที่ห้ามมิให้ผู้ใดนำหรือปล่อยสัตว์ลงไป

มาตรา ๔๘ ให้นายช่างชลประทานมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้ใดชักหรือใช้น้ำในทางน้ำชลประทานในเมื่อเห็นว่าจะเป็นเหตุที่จะก่อให้เกิดการเสียหายแก่ผู้อื่น

มาตรา ๔๙ ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งมูลฝอย ซากสัตว์ ซากพืช ถ้ำถ่าน หรือสิ่งปฏิกูลลงในทางน้ำชลประทานหรือทำให้น้ำเป็นอันตรายแก่เกษตรกรรมหรือการบริโภค

ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยน้ำเสียหรือสารเคมี หรือระบายสิ่งใดลงในทางน้ำชลประทานหรือลงในแหล่งน้ำอื่นหรือที่ดินที่มีผลโดยตรงต่อทางน้ำชลประทาน จนอาจทำให้น้ำในทางน้ำชลประทานเป็นอันตรายแก่เกษตรกรรม การบริโภค การอุปโภค สุขภาพอนามัย หรือระบบนิเวศน์

มาตรา ๕๐ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทำการอันเป็นเหตุให้สิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน หรืออุปกรณ์อื่นใดที่ใช้ในการชลประทานเสียหายหรืออาจเกิดอันตรายหรือขัดข้องแก่การใช้สิ่งนั้น ดังต่อไปนี้

(๑) ทำให้เสียหายแก่คันคลอง ชานคลอง หมุดระดับหลักฐาน คลองระบายน้ำ ท่อส่งน้ำ หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การชลประทานที่ใช้ในการชลประทาน

(๒) กีดขวางหรือทำให้แนวทางหรือเขตงานที่ได้สำรวจไว้ หรือหมุดหมายแสดงเขตงานคลาดเคลื่อนหรือสูญหาย

(๓) ปิดหรือเปิดประตูน้ำ เขื่อนระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อม สะพานทางน้ำ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้ประโยชน์ในลักษณะเดียวกัน หรือใช้ยานพาหนะที่เจ้าพนักงานประกาศกำหนดในบริเวณท่านบหรือประตูระบาย

(๔) ทำการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือรื้อถอนบรรดาสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน

(๕) กระทำการอื่นใดตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรานี้ ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดรายละเอียด อุปกรณ์ สิ่งก่อสร้างหรือสิ่งที่ใช้เกี่ยวกับการชลประทานที่ห้ามมิให้บุคคลกระทำการใดตามมาตรานี้ และปิดประกาศไว้ในบริเวณที่ห้ามกระทำการ

มาตรา ๕๑ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตชลประทานที่อาจส่งผลกระทบต่อทางน้ำชลประทานในบริเวณใดบริเวณหนึ่งเพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายหรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทางน้ำชลประทานให้คงตามวัตถุประสงค์ในการจัดทำชลประทาน

เมื่อได้มีกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ประโยชน์ที่ดินแตกต่างหรือขัดกับข้อกำหนดในกฎกระทรวงนั้น

ความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมิให้ใช้บังคับแก่กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งใช้บังคับ และจะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไป แต่ถ้าวรณมนตรีเห็นว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปอาจมีผลกระทบกระเทือนทางน้ำชลประทาน รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรได้ แต่ถ้าวรณมนตรีปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นต้องเสียหาย หรือขาดประโยชน์ที่เคยได้รับเกินสมควร ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามความเป็นธรรมด้วย โดยให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าวรณมนตรีกระทำความผิดนั้นมียุทธศาสตร์เป็นการรุกกล้า กีดขวางหรือเป็นอุปสรรคแก่การใช้ประโยชน์ทางน้ำชลประทาน ชานคลอง สิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทาน นอกจากที่ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว เมื่อโจทก์ร้องขอก็ให้ศาลสั่งรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง กีดขวางหรือเป็นอุปสรรคนั้นด้วย

ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยอันอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้สิ่งปลูกสร้าง กีดขวาง หรือเป็นอุปสรรคพ้นไปจากทางน้ำชลประทาน ชานคลอง สิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทานได้

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางน้ำชลประทานหรือสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทาน ผู้นั้นต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายในการกระทำนั้น โดยค่าเสียหายให้รวมถึง

(๑) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการกำจัด เคลื่อนย้ายหรือเก็บรักษาสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือกระทำให้สิ่งนั้นหมดสภาพความเป็นอันตรายต่อทางน้ำชลประทาน

(๒) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการทำให้ทางน้ำชลประทาน สิ่งก่อสร้าง หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทานกลับคืนสู่สภาพเดิม

(๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือบุคคล หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเนื่องในความเสียหายนั้น

(๔) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการของรัฐ เพื่อให้ได้รับค่าเสียหายจากผู้กระทำผิด

(๕) มูลค่าของความเสียหายจากการใช้ประโยชน์ในทางน้ำชลประทาน สิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทาน

(๖) มูลค่าของประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับจากการฝ่าฝืนกฎหมาย

มาตรา ๕๔ ให้อธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดค่าเสียหาย โดยอาจแต่งตั้งหลายคณะตามพื้นที่เขตชลประทานก็ได้ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาการกระทำ ความผิดและกำหนดค่าเสียหาย ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดยินยอมชำระค่าเสียหาย ให้ถือว่า คดีอาญาเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีที่มิยินยอมชำระ ค่าเสียหายให้ดำเนินคดีผู้กระทำความผิดนั้นต่อไป โดยให้เรียกค่าเสียหายจากการกระทำ ความผิดนั้นด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการกำหนดค่าเสียหายได้ทำการสอบสวนแล้วเห็นว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นเรื่องเล็กน้อยหรือกระทำเพราะเข้าใจผิด และไม่ก่อความเสียหาย ร้ายแรงแก่ทางน้ำชลประทาน สิ่งก่อสร้าง หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทาน คณะกรรมการ กำหนดค่าเสียหายอาจให้ยกเว้นการกำหนดค่าเสียหายและกำหนดให้ยุติการดำเนินคดีกับ ผู้กระทำความผิดได้

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดซ้ำ นอกจากจะต้องชดใช้ค่าเสียหายแล้ว ให้ดำเนินคดีในการกระทำความผิดนั้นด้วย

วิธีพิจารณาของคณะกรรมการกำหนดค่าเสียหายให้เป็นไปตามระเบียบ ที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจได้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แจ้งคณะกรรมการกำหนดค่าเสียหายทราบ และเมื่อคณะกรรมการ กำหนดค่าเสียหายได้พิจารณามีความเห็นให้ดำเนินการตามมาตรา ๕๓ เป็นประการใด ให้เจ้าพนักงานตำรวจปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการกำหนดค่าเสียหาย

หมวด ๖

ผู้ปฏิบัติงานในเขตชลประทาน

มาตรา ๕๖ ให้นายช่างชลประทานมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินการ เกี่ยวกับการชลประทานในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการชลประทาน การอนุญาต การออกคำสั่ง และการบังคับการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการกำกับ การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน

ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้การดำเนินการเรื่องใดเป็นอำนาจหน้าที่ ของเจ้าพนักงาน ให้นายช่างชลประทานมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกันด้วย

มาตรา ๕๗ ในเขตชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการชลประทานตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ การเก็บค่าชลประทาน ค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน การอนุญาต และการออกคำสั่งให้บุคคลปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจจับกุมบุคคลขณะกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องใดจะมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ในขอบเขตเพียงใดให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด

การใช้อำนาจจับกุมบุคคลขณะกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเจ้าพนักงานเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๕๘ ให้อธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทาน ให้เป็นเจ้าหน้าที่ชลประทานได้ โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการชลประทานในเขตนั้นด้วย

มาตรา ๕๙ ให้เจ้าหน้าที่ชลประทาน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เรียกเก็บค่าชลประทาน ค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน ดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน พื้นที่หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้ในการชลประทาน และดำเนินการอื่นเกี่ยวกับการชลประทานตามที่อธิบดีกำหนด

(๒) สั่งผู้ควบคุมเรือ แพ ที่ผ่านหรือจะผ่านทางน้ำชลประทานให้หยุด หรือจอดเรือ แพ ในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ตรวจบัตรค่าบำรุงทางน้ำชลประทานหรือหนังสือหรือใบอนุญาตเดินเรือในทางน้ำชลประทาน

(๔) จับกุมบุคคลขณะกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อส่งต่อให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๕๗ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการต่อไป

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ชลประทานตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้นายช่างชลประทาน เจ้าพนักงาน และเจ้าหน้าที่ชลประทานแสดงบัตรประจำตัว เมื่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องร้องขอ

บัตรประจำตัวตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๗
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๑ ผู้ใดไม่ชำระค่าชลประทานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๑๕ (๓) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบเท่าของค่าชลประทานที่ค้างชำระ เมื่อผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้นำค่าชลประทานที่ค้างชำระและเงินเพิ่มมาชำระแก่เจ้าพนักงานภายในเวลาที่เจ้าพนักงานกำหนดแล้ว ให้ยกเว้นโทษสำหรับความผิดตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ (๓) หรือ (๔) มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ (๓) มาตรา ๔๕ หรือมาตรา ๕๙ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๓ ผู้ใดไม่ชำระค่าบำรุงทางน้ำชลประทานตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๔๓ (๑) หรือ (๒) ต้องระวางโทษปรับเป็นจำนวนสองเท่าของอัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่ค้างชำระ เมื่อผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้นำค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่ค้างชำระและเงินเพิ่มมาชำระแก่เจ้าพนักงานภายในเวลาที่เจ้าพนักงานกำหนดแล้ว ให้ยกเว้นโทษสำหรับความผิดตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๖ หรือมาตรา ๕๑ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๔ หรือมาตรา ๕๐ (๑) (๔) หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ในกรณีที่มีผู้นำจับผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานอัยการร้องขอต่อศาล และให้ศาลมีอำนาจพิพากษาให้จ่ายสินบนนำจับแก่ผู้นำจับกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับตามคำพิพากษา โดยจ่ายจากเงินค่าปรับที่ชำระต่อศาล ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดยินยอมชำระค่าเสียหายตามมาตรา ๕๔ ให้คณะกรรมการกำหนดค่าเสียหายจ่ายค่าสินบนนำจับจากเงินค่าเสียหายที่ได้รับชำระให้แก่ผู้นำจับกึ่งหนึ่ง

ในกรณีที่มีผู้นำจับหลายคนให้แบ่งเงินสินบนนำจับคนละเท่า ๆ กัน

มาตรา ๖๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๕๐ (๒) หรือ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๙ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับ ไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๘ บรรดาทางน้ำชลประทานและการกำหนดประเภทของทางน้ำ ชลประทานที่ได้ประกาศกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ให้ถือว่าเป็นทางน้ำชลประทานและประเภททางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามที่ได้ประกาศกำหนดไว้

มาตรา ๖๙ ทางน้ำชลประทานใดที่มีการเรียกเก็บค่าชลประทานตามพระราช บัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ให้ยังคงมีการเรียกเก็บค่าชลประทานตาม พระราชบัญญัตินี้ต่อไป ทั้งนี้ ตามอัตราเดิมที่มีการเรียกเก็บจนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวง เรียกเก็บค่าชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๐ ให้นายช่างชลประทาน เจ้าพนักงาน หรือเจ้าพนักงานผู้ซึ่งอธิบดี แต่งตั้งให้มีหน้าที่เก็บค่าบำรุงทางน้ำชลประทานหรือดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน คั้นคลอง ขานคลอง ทำนบ พนัง หมู่ระดับหลักฐาน หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการชลประทานตามพระราช บัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ เป็นเจ้าพนักงาน นายช่างชลประทาน หรือ เจ้าหน้าทีชลประทาน ตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งตามพระราช บัญญัตินี้

มาตรา ๗๑ ให้โอนบรรดาทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สินของทุนหมุนเวียน เพื่อการชลประทานตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาเป็น ของกองทุนการชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๒ บรรดาใบอนุญาตหรือการอนุญาตใด ๆ ที่ได้ให้ไว้ตามพระราช บัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับให้ใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุหรือถูกเพิกถอน

มาตรา ๗๓ บรรดาคำขออนุญาตที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติ
การชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
ให้ถือว่าเป็นคำขออนุญาตที่ได้ยื่นตามพระราชบัญญัตินี้และให้ดำเนินการเกี่ยวกับคำขอ
อนุญาตดังกล่าวตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๔ บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ได้ออก
ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราช
บัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้
จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี